

O cină în oraș

„Dar, Fundanius, cine împărțea cu tine
fericirea acestui ospăț? Mi-e greu să știu.“

Horățiu

I

Honoré întârziase; i-a salutat pe stăpânii casei, pe invitații pe care îi cunoștea, a fost prezentat celorlalți și s-au așezat la masă. După câteva clipe, vecinul său, un bărbat foarte tânăr, i-a cerut să-i spună numele invitaților și câteva cuvinte despre ei. Honoré nu-l mai întâlnise niciodată în societate. Era foarte frumos. Stăpâna casei îi arunca tot timpul priviri aprinse, care spuneau îndeajuns de ce îl invitase și că va face parte curând din anturajul lor. Honoré a simțit în el o viitoare forță, dar s-a pregătit să-i răspundă fără chef, dintr-o bunăvoință politicoasă. S-a uitat în jur. În față, doi vecini nu-și vorbeau: dintr-o bună intenție stângace, fuseseră invitați împreună și așezați unul lângă altul pentru că se ocupau amândoi de literatură.

Dar la acest prim motiv de a se urî adăugau unul aparte. Cel mai în vârstă, rudă – dublă fascinație – cu domnul Paul Desjardins și cu domnul de Vogüé, afișa o tăcere disprețuitoare față de cel mai tânăr, discipolul favorit al domnului Maurice Barrès, care îl privea și el cu ironie. Reaua-voință a fiecăruia exagera, de altfel, împotriva dorinței lor, importanța celuilalt, ca și cum ar fi fost puși să se înfrunte căpetenia netrebnicilor cu regele imbecililor. Mai departe, o spanioloaică superbă mânca cu furie. Fără să ezite și ca o persoană serioasă, sacrificase în seara aceea o întâlnire și venise să cineze într-o casă distinsă, luând în calcul probabilitatea de a înainta în cariera mondenă. Și, firește, avea multe șanse să fi calculat bine. Snobismul doamnei Fremer era, pentru prietenele ei, ca și cel al prietenelor ei pentru ea, un fel de asigurare reciprocă împotriva îmburghezirii. Dar întâmplarea făcuse ca doamna Fremer „să lichideze“ în seara aceea un stoc de persoane pe care nu le putuse invita la cinele sale, față de care, din motive diferite, ținea să-și arate atenția și pe care le adunase la un loc într-un fel de talmeș-balmeș. Cireașa de pe tort era o ducesă, pe care spanioloaica însă o cunoștea deja și de la care nu mai avea ce să obțină. De aceea, schimba priviri iritate cu soțul ei, căruia i se auzea întotdeauna la serate vocea guturală rostind rând pe

rând, la un interval de cinci minute pe care le umplea cu alte ocupații: „N-ați vrea să mă prezentați ducelui? – Domnule duce, n-ați vrea să mă prezentați ducesei? – Doamnă ducesă, pot să v-o prezint pe soția mea?“. Exasperat că-și pierdea timpul, se resemnase totuși să înceapă o conversație cu vecinul lui, asociatul stăpânului casei. De mai bine de un an, Fremer își implora soția să-l invite. În sfârșit, ea cedase și îl ascunsese între soțul spanioloaicei și un umanist. Umanistul, care citea prea mult, mânca prea mult. Debita citate și trimiteri, iar aceste două neplăceri o dezgustau deopotrivă pe vecina lui, o văduvă nobilă care nu era nobilă, doamna Lenoir. Ea adusese repede vorba despre victoriile prințului de Buivres în Dahomei și spunea cu o voce plină de emoție:

— Copil drag, cât mă bucur că face onoare familiei!

Într-adevăr, era verișoară cu cei din familia Buivres, care, toți mai tineri decât ea, o tratau cu deferența datorată vârstei, atașamentului față de familia regală, averii mari și sterilității constante a celor trei căsătorii contractate. Revărsase peste toți membrii familiei Buivres tot ce putea să nutrească în materie de sentimente de familie. Resimțea o rușine personală pentru jосniciile celui care avea un consiliu judiciar și, în jurul frunții conservatoare,

peste bentițele orleaniste, purta în mod firesc laurii celui care era general. Intrusă în acest neam până atunci atât de închis, devenise capul și un fel de văduvă a familiei. Și se simțea cu adevărat exilată în societatea modernă, vorbind mereu cu înduioșare despre „vechii nobili de altădată”. Snobismul ei era numai imaginație și, de altfel, asta era toată imaginația ei. Numele încărcate de trecut și de glorie având asupra spiritului ei sensibil o putere deosebită, statul la masă cu prinții îi stârnea plăceri la fel de dezinteresate precum cititul unor memorii despre Ancien Régime. Purtând veșnic aceiași ciorchini de bucle, coafura îi era invariabilă ca și principiile. Ochii îi scânteiau de prostie. Figura ei zâmbitoare era nobilă, mimica, excesivă și insignifiantă. Având încredere în Dumnezeu, era cuprinsă de aceeași agitație optimistă în ajunul unei *garden-party* sau al unei revoluții, cu gesturi rapide ce păreau să alunge radicalismul sau vremea rea. Vecinul ei, umanistul, îi vorbea cu o eleganță obositoare și cu o extraordinară ușurință a exprimării; cita din Horațiu ca să se scuze față de ceilalți și să-și poetizeze purtarea de mâncău și de bețivan. Invizibili trandafiri antici și totuși proaspeți îi încununau fruntea îngustă. Dar, cu o politețe egală și lesnicioasă pentru dânsa, deoarece vedea în ea exercitarea propriei puteri și respectul, rar azi, față de vechile

tradiții, doamna Lenoir vorbea la fiecare cinci minute cu asociatul domnului Fremer. De altfel, acesta nu avea de ce se plânge. De la celălalt capăt al mesei, doamna Fremer îi adresa complimente dintre cele mai plăcute. Dorea ca această cină să fie de ajuns câțiva ani și, hotărâtă să nu mai pomenească mult timp de această persoană care avea darul să strice dispoziția celorlalți, o „îngropa în flori“. Cât despre domnul Fremer, acesta, lucrând ziua la bancă, iar seara fiind târât de soția lui în lume sau reținut acasă când aveau invitați, gata întotdeauna să devoreze tot, forțat întotdeauna să-și țină gura, ajunsese să aibă în cele mai diferite împrejurări o expresie în care se îmbinau iritarea înăbușită și resemnarea îmbufnată, exasperarea reținută și buimăceala profundă. Totuși, în seara aceea, ea lăsa locul pe chipul bancherului unei satisfacții cordiale de fiecare dată când privirea acestuia o întâlnea pe cea a asociatului său. Deși nu-l suferea în viața de zi cu zi, simțea pentru el un fel de tandrețe fugară, dar sinceră, nu fiindcă îl impresiona ușor cu luxul lui, ci în virtutea aceleiași fraternități vagi care ne emoționează în străinătate când întâlnim un francez, chiar dacă e un ticălos. El, smuls atât de violent în fiecare seară de la obiceiurile sale, atât de nedrept lipsit de odihna binemeritată, dezrădăcinat cu atâta cruzime, simțea o legătură, de

obicei detestată, dar puternică, ce îl unea în sfârșit cu cineva și o prelungea, pentru a-l face să iasă din izolarea lui încrâncenată și deznădăjduită. În fața lui, doamna Fremer își oglindea în ochii fascinați ai convivilor blonda-i frumusețe. Dubla reputație de care se bucura era o prismă înșelătoare, prin care fiecare încerca să-i distingă trăsăturile adevărate. Ambițioasă, intrigantă, aproape aventurieră, după spusele celor din lumea băncilor, pe care îi părăsise pentru o soartă mai strălucită, ea le părea însă celor din cartierul Saint-Germain și celor din familia regală, pe care îi cucerise ca un spirit superior, un înger blând și virtuos. De altfel, nu-i uitase pe vechii săi prieteni mai umili, amintindu-și de ei îndeosebi când erau bolnavi sau în doliu, împrejurări emoționante, când, la drept vorbind, neieșind în societate, nu te poți plânge că nu ești invitat. În felul acesta, conferea răsunset elanurilor ei de caritate, iar în convorbirile cu rudele sau preoții de la căpătâiul muribunzilor vărsa lacrimi sincere, ucigând una câte una remușcările pe care viața prea ușoară le inspira inimii ei scrupuloase.

Dar cea mai plăcută invitată era tânăra ducesă de D..., al cărei spirit vioi și limpede, niciodată neliniștit sau tulburat, contrasta atât de ciudat cu melancolia incurabilă a frumoșilor ei ochi, cu pesimismul buzelor, cu nobila și infinita osteneală a mâinilor. Această viguroasă iubitoare a